

INVESTICIJOS

pagrindinės sąvokos, ekonominė esmė, formos bei teisinis reglamentavimas

Pagrindinės sąvokos

Investicija reiškia bet kurios rūšies turta, investuotą vieno iš investitoriaus tam tikroje teritorijoje su sąlyga, kad investicija atliekama pagal tos teritorijos įstatymus ir ypač, bet ne visada, apima:

- kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turta, kitas turtines teises, tokias kaip hipoteka, užstatas ar turto areštas, ir kitas panašaus pobūdžio teises;
- akcijas, dalis bendrovėse (pajai), obligacijas bei bet kurias kitas dalyvavimo bendrovėse formas;
- pretenzijas į pinigus, kuriuos naudojant buvo sukurta ekonominė vertė ar į bet kurią veiklą pagal kontraktą, turintį ekonominę vertę, taip pat su investicija susijusias paskolas;
- intelektualinės ir pramoninės nuosavybės teises, patentus, prekių ženklus, techninius procesus, know-how ir bet kurias panašias teises;
- koncesijas pagal viešąją teisę, įskaitant koncesijas gamtinių išteklių žvalgybai, gavybai, apdirbimui ar eksplotavimui, taip pat visas kitas teises, suteiktas įstatymu, kontraktu ar valdžios atstovų sprendimu.

Pajamos reiškia iš investicijų gautas sumas, o ypač, bet ne visada, apima: pelną, palūkanas, kapitalo apyvartos pajamas, dividendus, autorinius honorarus ir kitus mokėjimus.

Investitorius LR atžvilgiu apima:

- fizinius asmenis, kurie yra LR piliečiai pagal LR įstatymus, asmenis be pilietybės, nuolat gyvenančius LR teritorijoje;
- bet kuri ūkio subjektą, įsteigtą pagal LR įstatymus bei įregistruotą LR teritorijoje pagal galiojančius įstatymus;
- bet kuri ūkio subjektą, įsteigtą bet kurios trečios šalies pagal tos šalies įstatymus, kontroliuojamą tiesiogiai ar ne LR piliečio ar LR ūkio subjekto, turinčio atstovybę Lietuvoje.

Investitorius kitos šalies atžvilgiu apima:

- fizinius asmenis, turinčius tos šalies pilietybę pagal tos šalies įstatymus;
- juridinius asmenis, įsteigtus pagal tos šalies įstatymus.

Investicijų ekonominė esmė ir formos

Investicijų ekonominė esmė

Ilgalaikė ir efektyvi firmų veikla, jų teisingas vystymasis bei konkurentabilumo gerinimas didele dalimi priklauso nuo investicinio aktyvumo lygio bei investicinės veiklos apimčių. Klausimų ratas, apimantis kompanijos investicinę veiklą, pareikalauja pakankamai gilos analizės ir praktiškai priimtų valdymo sprendimų tam, kad būtų galima efektyviai nukreipti bei formuoti kompanijos investicijų portfelio ekonominę efektyvumą. Atskirų ūkio subjektų bei šalių ekonominė veikla žymia dalimi charakterizuojama vykdomų investicijų apimtimi ir formomis.

Terimas “investicijos” kilęs iš lotyniško žodžio “invest”, reiškiančio “įdėti”. Platesniu požiūriu investicija reiškia kapitalo įdėjimą tikslu paskesnio jo padidėjimo. Tuo pačiu kapitalo prieaugio turi pakakti tam, kad kad investitoriui būtų kompensuota tai, kad jis šiuo periodu atsisako naudoti turimas lėšas, jis turi būti apdovanotas už riziką ir jam turi būti atlyginti būsimi infliacijos nuostoliai.

Kapitalo prieaugio šaltinis ir pagrindinis investicijų įgyvendinimo motyvas yra gaunamas iš jų pelnas. Šie du procesai - kapitalo įdėjimas ir pelno gavimas – gali vykti skirtingais laikotarpiais.

Šiems procesams vykstant vienas po kito, pelnas gaunamas iš karto, kai tik pasibaigia investicinis periodas. Jiems vykstant lygiagrečiai, pelnas pradedamas gauti dar nepasibaigus investavimo etapams. Kai šie procesai vyksta intervalais, tarp investicijų pabaigos ir pelno gavimo pradžios praeina tam tikras tarpas, kuris dažniausiai priklauso nuo konkrečių investicinių procesų ypatybių.

Charakterizuojant investicijų ekonominę esmę, galima pabrėžti, kad šiuolaikinėje literatūroje šis terminas traktuojamas klaidingai arba labai siaura prasme. Tipiškiausia klaida yra ta, kad bet koks lėšų įdėjimas, kuris gali ir nedidinti nei kapitalo prieaugio, nei pelno, suprantamas kaip investicijos. Tokiam lėšų įdėjimui dažniausiai priskiriamos taip vadinamos investicijos televizorių, automobilių, butų ir pan. Pirkimui, kurios savo ekonominiu turiniu nepriklauso investicijoms. Įsigyjant šias prekes, lėšos tiesiogiai naudojamos ilgalaikiam vartojimui, išskyrus jei jų įsigijimo tikslas yra pardavimas.

Dažna klaida yra terimino “investicijos” sutapatinimas su terminu “kapitaliniai įdėjimai”. Investicijos šiuo atveju yra lėšų įdėjimas pagrindinių priemonių atnaujinimui (pastatų, įrengimų, transporto priemonių ir pan.). Tuo pačiu investicijos gali būti panaudotos ir apyvartinėms lėšoms, ir įvairiems finansiniams instrumentams (akcijos, obligacijos), ir atskiroms nematerialių aktyvų rūšims (patentai, licenzijos, know-how). Kapitaliniai įdėjimai suprantami siauresne reikšme ir gali būti kaip viena iš investicijų formų, bet ne jų analogas.

Daugumoje apibrėžimų pažymima, kad investicijos yra piniginių lėšų įdėjimas. Su šituo negalima sutikti, nes kapitalo investavimas gali būti vykdomas ne tik pinigais, bet ir kitomis formomis (turtu, finansiniais instrumentais, nematerialiais aktyvais ir t.t.).

Taip pat daug kur pažymima, kad investicijos yra ilgalaikis lėšų įdėjimas. Atskiros investicijų formos yra ilgalaikės, tačiau investicijos gali būti ir trumpalaikės, pavyzdžiui, trumpalaikiai finansiniai įdėjimai į akcijas, taupomuosius sertifikatus, trumpalaikes obligacijas ir t.t.).

Investicijos – tai įvairių rūšių turtinės ir intelektualinės vertybės, įdedamos į verslą ar kitus objektus ar sferas, ko pasekoje sukuriamas pelnas arba pasiekiamas koks nors socialinis efektas. Tokiomis

vertybėmis gali būti: piniginės lėšos, tiksliniai bankiniai indėliai, pajai, akcijos ir kiti vertybiniai popieriai, kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas, turtingos teisės, išėinančios iš autorinių teisių, patirtis, techninių, technologinių, komercinių bei kitų žinių atsipirkimas, apiformintas kaip techninė dokumentacija, kuri yra reikalinga vienokio ar kitokio proceso organizavimui, teisė naudotis žeme, vandenimis bei kitais resursais.

Investicijos vaidina gana svarbų vaidmenį ekonomikos vystyme ir efektyviame jos funkcionavime. Šį vaidmenį padeda išsiaiškinti terminai “bendrosios investicijos” ir “grynosios investicijos”.

Bendrosios investicijos – tai bendra investicinių lėšų apimtis konkrečiu laikotarpiu, nukreiptų į naują statybą, gamybos priemonių įsigyjimą bei prekinių-materialinių atsargų augimą.

Grynosios investicijos – tai bendrųjų investicijų suma, sumažinta amortizacinių suma per atitinkamą laikotarpį.

Grynųjų investicijų dinamikos rodikliai atspindi konkrečios šalies ekonominio išsivystymo charakterį konkrečiame laikotarpyje. Jei grynųjų investicijų suma yra neigiamas skaičius (kai bendrųjų investicijų suma yra mažesnė už amortizacinių atskaitymų sumą), tai reiškia gamybinio potencialo smukimą ir, kaip rezultatas, yra gaminamos produkcijos kiekio mažėjimas. Ši situacija yra charakterizuojama kaip “*valstybe, pravalgančiasavo turtą*”. Jei grynųjų investicijų suma lygi nuliui, tai reiškia šalies ekonominio lygio kilimo nebuvimą ir, kaip rezultatas, gamybinis potencialas lieka nepakitęs. Tokia situacija charakterizuojama kaip “*valstybės trypčiojimas vienoje vietoje*”. Jei grynųjų investicijų suma yra teigiamas skaičius, tai reiškia, kad šalies ekonomika yra kilimo stadijoje, nes vykdo gamybinio ir kitokio potencialo augimo politiką. Tokia situacija charakterizuojama kaip “*besivystančios ekonomikos šalis*”.

Grynųjų investicijų kiekio padidėjimas skatina pajamų didėjimą. Esant tokiai situacijai, pajamų sumos augimo tempai žymiai viršija investicijų apimties augimo tempus.

Pavyzdys. Diegiant naują technologiją, įsigyta naujų įrengimų už 100 000 lt., tai leido gauti statybininkams ir mašinų gamintojams tokio pat dydžio pajamas. Jeigu jie pusę savo pajamų išleis vartojimui, tai tų vartojamųjų prekių ir paslaugų gamintojai gaus 50 000 lt. pajamų. Jei ir šie pusę pajamų išleis vartojimui, tai kiti prekių ir paslaugų gamintojai gaus 25 000 lt. pajamų. Tokiu būdu šis procesas vyksta iki pat galo, t.y. iki 1 lt. Vadinasi, iš kiekvieno lito investicijų pavyksta gauti 2 – 3 lt. pajamų. Ekonomikos teorijoje šis procesas – pajamų augimas didesniu kiekiu nei investicijos į ekonomiką – vadinamas **multiplikatoriaus efektu**.

Pats terminas multiplikatorius (lotyniškai “multiplikator” reiškia daugintojas arba daugiklis). Tai ekonominis dydis, rodantis vieno kintamojo generuojamo dydžio priklausomybę kitimą sužadinusiojo kintamojo poveikio. Taigi šis dydis charakterizuojamas kaip koeficientas pajamų augimo nuo grynųjų investicijų apimties augimo. (Pagal pavyzdį $m=2,5$).

Investicijų apimtys priklauso nuo įvairių ekonominių ir ne tik faktorių. Ko gero labiausiai investicijų apimtys priklauso nuo gaunamų pajamų paskirstymo tarp vartojimo ir taupymo. Esant vidutiniškai mažoms vieno asmens pajamoms, pagrindinė jų dalis tenka vartojimui. Pajamų augimas didina vartojimo bei taupymo dalis tiek kokybine, tiek kiekybine prasme. Taupymo dalis didėja sparčiau nei vartojimo. Ši taupymo pajamų dalis yra pagrindinis investicijų resursas.

Augant pragyvenimo lygiui, lėšos, skiriamos maistui, nusistoja viename lygyje, o lėšos, skiriamos ne maistui, auga sparčiau ir artėja į begalybę. Šios lėšos ir yra pagrindinis investicijų šaltinis.

Iš to galima padaryti išvadą, kad santykinis santaupų didėjimas atitinkamai didina investicijų apimtis ir atvirkščiai.

Didelę reikšmę investicijų apimtims turi paskolų palūkanų normos dydis. Taip yra todėl, kad investicinio proceso eigoje yra naudojamas ne tik nuosavas, bet ir skolintas kapitalas. Jei laukiama grynojo pelno norma viršija paskolų palūkanų normos dydį, tai esant bendroms sąlygoms galima tikėtis, kad investavimas bus sėkmingas. Paskolų palūkanų normos dydžio didėjimas mažina investicijų apimtis ir atvirkščiai.

Tarp faktorių, turinčių ženklią įtaką investicijų apimties pasikeitimui, reikėtų atkreipti dėmesį į infliacijos tempą. Kuo aukštesnis šis rodiklis, tuo didesniu procentu nuvertės būsimas pelnas iš investicijų ir tuo mažiau bus suinteresuotumo didinti investicijų apimtis (ypatingą reikšmę šis faktorius turi ilgalaikėms investicijoms).

Sąlyginis taupymo ir pajamų svoris priklausomai nuo visuomenės pragyvenimo lygio turi tiesioginę reikšmę investicijų apimtims. Esant vidutiniškai aukštomis pajamoms, eiliniai investuotojai dalį savo lėšų gali skirti kaupimui. Kaupimas gali pasižymėti ne tik vertybinių popierių įsigijimu ar indėlių banke padėjimu. Tai gali atsispindėti lizinguojant, draudžiantis gyvybę kaupiamuoju kaupimu ir t.t.

Laukiama pelno norma turi taip pat labai svarbią įtaką investicijų apimčių didėjimui. Jei laukiama pelno norma yra didesnė už vidutinę, tai reiškia, kad ūkio subjektai bus linkę daugiau pelno skirti investicijoms arba padidinti dividendų procentą, kuris atlieps teigiamai akcininkų pajamoms.

Investicijų formos

Investicijos patenka į įvairias verslo ir socialines sferas įvairiomis formomis. Kad būtų galima analizuoti, planuoti bei apskaityti investicijas, jos yra klasifikuojamos pagal atskirus požymius.

Pagal investicijų objektus investicijos būna:

- **daiktinės investicijos** – tai lėšų įdėjimas įrengimais, prekių atsargomis bei žaliavomis.
- **nematerialios investicijos** dažnai literatūroje charakterizuojamos kaip inovacinės investicijos. Į šias investicijas patenka mokslo bei technikos pažangos investicijos, žmogiškasis kapitalas, socialinės investicijos, netiesioginė reklama.
- **finasinės investicijos** – tai investicijos į įvairius finansinius instrumentus, iš kurių didžiausią dalį sudaro investicijos į vertybinius popierius.

Pagal dalyvavimą investavimo procese investicijos būna:

- **tiesioginės investicijos** – tai betarpiškas investitoriaus dalyvavimas investuojant lėšas bei pasirenkant investavimo objektą. Tiesioginį investavimą (dažniausiai) vykdo specialiai tam paruošti investitoriai, turintys labai tikslią informaciją apie investicinį objektą, politinę situaciją, ekonominius šalies rodiklius bei gerai išmanantys investavimo procesą.
- **netiesioginės investicijos** – tai investavimas, atliekamas per įgaliotus asmenis arba tam tikslui skirtas finansines institucijas. Ne visi investitoriai turi pakankamą kvalifikaciją, kad galėtų sėkmingai pasirinkti investavimo objektus ir vėliau tinkamai valdyti investicinį

portfelį. Tokiais atvejais jie įgyja vertybinius popierius, kuriuos išleidžia investiciniai bei kiti finansiniai tarpininkai, o šie, surinkę tokiu būdu investicines lėšas, paskirsto juos į investicinius objektus savo nuožiūra. Tokių kompanijų specialistai renkasi labiausiai perspektyvius investavimo objektus ir, kadangi investuoja dideles lėšas, dalyvauja šių objektų valdyme. Iš šio verslo gautas pajamas paskirsto saviems investitoriams.

Pagal investavimo laikotarpį investicijos būna:

- **trumpalaikės investicijos** – tai kapitalo investavimas ne ilgesniam kaip vienerių metų laikotarpiui.
- **ilgalaikės investicijos** – tai kapitalo investavimas ilgesniam kaip vienerių metų laikotarpiui. Tačiau šis laikotarpis paimtas tik dėl apskaitos supaprastinimo ir todėl reikalauja konkretnės detalizacijos. Ilgalaikės investicijos detalizuojamos sekančiais: a) iki 2 metų; b) nuo 2 iki 3 metų; c) nuo 3 iki 5 metų; d) virš 5 metų. Atitinkamai pagal šią detalizaciją yra skaičiuojamas atitinkamas investicijų atsipirkimas.

Pagal investicinių lėšų priklausomybę investicijos būna:

- **privačios investicijos** – tai lėšų įdėjimas į atitinkamus fizinius asmenis, įmones ar organizacijas kitų fizinių ir juridinių asmenų, kurių įstatiniame kapitale nėra valstybinio kapitalo.
- **valstybinės investicijos** – tai centrinės ir vietinės valdžios organų lėšų įdėjimas į investicinius objektus, atliekamas iš biudžetinių ir nebiudžetinių fondų bei skolintų lėšų. Tai ir kitų valstybinių įmonių bei įstaigų investicijos savo ir skolintomis lėšomis.
- **užsienio investicijos** – tai lėšų įdėjimas, atliekamas kitų valstybių, užsienio fizinių asmenų ar įmonių ir organizacijų.
- **bendros investicijos** – tai lėšų įdėjimas, atliekamas įvairių tos ar kitos šalies subjektų.

Pagal teritoriją investicijos būna:

- **investicijos šalies viduje** – tai lėšų įdėjimas į investicinius objektus, esančius tos šalies teritorijoje.
- **ionvesticijos užsienyje** – tai lėšų įdėjimas į investicinius objektus, esančius už tos šalies ribų.

Pastaba: tai negalutinė ir nevienintelė galima investicijų klasifikacija.

Investicinės veiklos teisinis reguliavimas

Palankus investicinio klimato kūrimas šalyje susijęs su tikslu teisiniu investicinės veiklos reguliavimu. Šiuo atžvilgiu investicinė veikla yra fizinių ar juridinių asmenų bei šalies praktinių veiksmų atsipirkimas realizuojant investicijas. Šiuo metu Lietuvos teisinė sistema susideda iš daugiau kaip 50 įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių investicinę veiklą. Jie sukuria investicinės veiklos teisinio reguliavimo pagrindą.

Įstatyminė bazė nustato investitorių, t.y. investicinės veiklos subjektų, kurie priima sprendimus įdėti savas, skolintas ir pritrauktas turtines ir intelektualines vertybes į investavimo objektus, teisinį statusą. Įstatyminė bazė deklaruoja, kad visi investicinės veiklos subjektai nepriklausomai nuo nuosavybės ir veiklos formų turi vienodas teises vykdant šią veiklą. Jie taip pat savarankiškai nusistato investicijų tikslus, kryptis ir apimtis. Jie sutarčių pagrindu, tame skaičiuje organizuojant konkursus ir prekybas, pritraukia investicijų realizavimui bet kurios investicinės veiklos dalyvius. Investitorius turi teisę valdyti, naudoti ar kitaip disponuoti investiciniais objektais bei investicijų rezultatais, tame tarpe investicines ir prekybines operacijas Lietuvos teritorijoje.

Lietuvoje galiojantys teisės aktai kartu su investitorių teisėmis nustato ir tam tikras jų **pareigas**. Investitorius privalo:

- teikti finansiniams organams deklaracijas apie vykdomų investicijų apimtis ir šaltinius;
- gauti būtiną leidimą ar suderinimą norint atlikti statybą (plačiąja prasme) iš atitinkamų valstybinių organų ir tarnybų (siekiama proporcingai skatinti visų ūkio šakų plėtojimą);
- gauti investicinių objektų dalies, kurioje numatomas technologinių, sanitarinių-higieninių, radiacinių, ekologinių ir architektūrinių reikalavimų atlikimas, normas bei ekspertizių išvadas;
- gauti licenziją specialių rūšių darbams, kurie reikalauja atitinkamos vykdytojo atestacijos, atlikti.

Be to, investicinės veiklos subjektai privalo laikytis nustatytų valstybinių normų ir standartų, teikti nustatyta tvarka buhalterinę ir statistinę atskaitomybę, neleisti nesąžiningos konkurencijos bei vykdyti antimonopolinio reguliavimo reikalavimus.

Įstatymų ir kitų norminių aktų, reguliuojančių investicinę politiką, leidimas yra viena svarbiausių sąlygų realizuojant valstybės investicinę politiką.

Investicinės veiklos valstybinio reguliavimo normos

1. Investicinių objektų ir sferų reguliavimas apsprendžia bendrus jų parinkimo reikalavimus, taip pat formuoja prioritетines investavimo kryptis. Veikianti įstatyminė bazė nustato, kad investicinės veiklos objektais gali būti bet kuris turtas, tame tarpe visų ekonomikos šakų ir sferų pagrindiniai fondai ir apyvartinės lėšos, taip pat vertybiniai popieriai, piniginiai indėliai, intelektualinės vertybės ir kiti nuosavybės objektai, o taip pat ir turtinės teisės. Niekas neturi teisės apriboti investitorių pasirenkant investicinį objektą, išskyrus atvejus, numatytus įstatymuose. Tokiu būdu yra uždraudžiamas investavimas į objektus, kurių kūrimas ir panaudojimas neatitinka sanitarinių-higieninių, radiacinių, ekologinių, architektūrinių ir kitų normų, nustatytų įstatymais ir poįstatyminiais aktais, o taip pat pažeidžia fizinių ar juridinių asmenų bei valstybės teises ir interesus, kurie yra ginami įstatymais.

Valstybė užsienio kapitalo pritraukimo programoje, skatindama investavimą visose ekonomikos sferose ir šakose, išskyrė prioritетinius šio investavimo objektus. Lietuvoje šios programos prioritетinėmis investavimo sferomis nustatytos šių šakų įmonės:

- žemės ūkio;

- kuro ir energetinio komplekso;
- ryšių;
- lengvosios pramonės;
- mašinų gamybos;
- medicinos pramonės;
- transporto infrastruktūros;
- chemijos pramonės;
- socialinės infrastruktūros.

Toks selektyvus užsienio investicijų pritraukimas leidžia aktyviai veikti investicinėms kompanijoms svarbiausiose Lietuvos ekonomikos srityse. Atskiriems instituciniams investitoriams (dabar vadinamiems strateginiams investitoriams) nustatytas tam tikras objektų sąrašas.

2. Investicinės veiklos mokesčių reguliavimas nukreipia investicijas į prioritetines ekonomikos sferas remdamasis atitinkamų mokesčių dydžiu ir jų lengvatų nustatymu. Efektyvesnis investicinės veiklos reguliavimas vykdomas suteikiant atitinkamas mokesčių lengvatas. Tokiu būdu kompanija, kurios įstatiniame kapitale yra investicija (užsienio), neapmokestinama atitinkamais mokesčiais. Mokesčių lengvatos yra taikomos investiciniams subjektams, kuriant LEZ Lietuvoje.

3. Investicinės veiklos reguliavimas suteikiant finansinę pagalbą kol kas deklaruotinas tik teisiniais aktais ir neturi plataus pritaikymo praktikoje. Finansinės pagalbos suteikimas kiekvienais metais yra svarstomas tvirtinant kitų metų valstybės biudžetą ir paprastai ši suma nebūna didelė ir su kiekvienais metais mažėja. Net ir išskiriamos tokio pobūdžio lėšos dažniausiai atitenka valstybiniam sektoriui, naudojant atitinkamą kredito politiką. Paskutiniaisiais metais ji buvo pritaikyta tik žemės ūkiui subsidijuoti bei socialiai remtinoms ir jaunoms šeimoms būstui įsigyti.

4. Investicinės veiklos reguliavimas taikant tam tikrą amortizacinę politiką duoda neprastų rezultatų, kadangi pagrindinių fondų ir kitų materialinių vertybių nusidėvėjimas (amortizacija) yra įskaitoma į produkcijos savikainą. Tokiu būdu naudojant pageidautinas (šias normas nusistato pati įmonė, tačiau jos turi būti ne didesnės negu valstybinės) amortizacines normas, galima iš vienos pusės sumažinti apmokestinamąjį pelną, o iš kitos pusės – didelėmis apimtimis formuoti amortizacinio fondo lėšas, kurios vėliau gali būti panaudotos tolimesniam investavimui.

5. Investitorių dalyvavimo privatizacijoje reguliavimas vykdomas pagal LR įstatymus pritaikant tam tikrus “filtrus”. Reikia pabrėžti, kad privatizacijos pagreitinimas iš esmės suaktyvina investicinius procesus. Čia situacija yra proporcinga: kuo toliau šalis yra pažengusi privatizacijos keliu, tuo labiau užsienio ir vietiniai investitoriai investuoja savo lėšas į privatizuojamus objektus.

6. Finansinių investicijų reguliavimas skirtingai nuo realių investicijų turi tam tikrų ypatybių. Šio reguliavimo teisinį pagrindą sudaro Lietuvos įstatymai ir norminiai aktai, kurie nustato:

- vertybinių popierių, išleidžiamų Lietuvoje, rūšis, jų apyvartos tvarką bei reikalavimus emitentams;

- atskirų finansinių instrumentų realizavimo formas ir būdus pirminėje ir antrinėje fondų rinkoje;
- valstybės kontrolės tvarką, kontroliuojant vertybinių popierių išleidimą, apyvartą bei finansinių tarpininkų veiklą.

7. Investicinių projektų ekspertizė yra viena iš pagrindinių investicinės veiklos valstybinio reguliavimo pusių. Pagal galiojančius LR įstatymus bei norminius aktus valstybiniai, tarpvalstybiniai bei regioniniai investiciniai projektai bei programos, vykdomos iš biudžetinių ir nebiudžetinių valstybinių lėšų, turi praeiti privalomą investicinių projektų ekspertizę. Investicijoms, vykdomoms iš kitų šaltinių, ekspertizė reikalinga tik tiek, kad atitiktų ekologinius bei sanitarinius-higieninius reikalavimus. Ypatingi reikalavimai taikomi investicinių projektų, kuriems vykdyti pritraukiami užsienio investuotojai, ekspertizei ir tiksliai tada, kai investitoriai pretenduoja gauti papildomas mokesčių bei muitų lengvatas. Tokie investiciniai projektai turi priklausyti ne tik prioritetinėms ūkio sferoms, bet ir jose turi būti numatyta naujų darbo vietų steigimas, šiuolaikinių arba perspektyvių, resursus taupančių ir ekologiškai švarių technologijų įdiegimas, energetinių išteklių vienam produkcijos vienetui mažinimas, orientacija į racionalų Lietuvos žaliavų naudojimą ir konkurentabilumas tarptautinėje rinkoje.

8. Investicijų apsaugos užtikrinimą valstybiniai organai vykdo įvairiomis formomis. Pirmiausia valstybė garantuoja tokią apsaugą nepriklausomai nuo investicijos nuosavybės formų. Visiems investitoriams nepriklausomai nuo jų pobūdžio užtikrinamas lygiateisis investicinės veiklos teisinis pagrindas. Jis užtikrina, kad nebus taikomos diskriminacinio pobūdžio priemonės, draudžiančios investicijų valdymą, jų panaudojimą bei likvidavimą.

Tam tikrais teisės aktais yra reglamentuota įdėtų investicijų ir jų rezultatų išvežimo sąlygos ir tvarka. Tam tikros investicijos gauna ypatingą apsaugą, kuri pasižymi valstybės garantija.

9. Investicijų, vykdomų už šalies ribų, sąlygų reguliavimo funkcija yra paskirta Lietuvos Bankui, taip pat šią veiklą reglamentuoja sudarytos tarpvalstybinės sutartys (investicijų skatinimo). Atsižvelgiant į priimtus norminius aktus, kartais yra išduodamos individualios licenzijos vykdyti investicijas užsienyje.

Pagrindiniai įstatymai, reglamentuojantys investicijas:

LR Investicijų įstatymas

LR Investicinių bendrovių įstatymas

LR Vertybinių popierių viešosios apyvartos įstatymas

LR Juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymas